

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar (urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Marijan Špoljar i Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice
ZA NAKLADNIKA
Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1979.

BROJ 2, siječanj 1979. godine

2

KAZALO

Dragutin Feletar: Za organiziraniju obradu »terena«	1
Stjepan Hajduk: Proslava 40. godišnjice Muzeja Varaždinske Toplice	3
Antun Bauer: Muzej u Varaždinskim Toplicama	7
Marijan Špoljar: Galerija i nova umjetnička praksa	10
Damjan Lapajne: O djelovanju Muzeja Moslavine u Kutini	12
Ivanka Štager: Izložba »Tito u Varaždinu«	15
Božidar Gerić: Istraživanje radničkog pokreta i NOB-e u Moslavini	17
Ante E. Brlić: Mjesta muzeja sjeverozapadne Hrvatske 1835. godine	19
Franjo Horvatić: Zavičajna muzejska zbirka u Đelekovcu	21
Tomislav Đurić: Prilozi za povijest Vinice	24
Libuše Kašpar: Etnološke izložbe varaždinskog Muzeja	28
Ljubica Ramušćak: Otkup etnografske građe u Međimurju	31
Josip Vidović: Arheološka istraživanja u Međimurju u 1978. godini	35
Zorko Marković: Uz problem istraživanja neolita i eneolita u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	37
Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Martinu na Muri	40
Marina Šimek: Zaštitno iskapanje u Svetom Petru Ludbreškom	44
Vladimira Pavić: O nalazu glinenog pećnjaka u Čakovcu	47
Josip Fluksi: O rekonstrukciji i konzerviranju keramike s arheoloških nalazišta	49
Dragutin Feletar: Tri vrijedne knjige	52
Libuše Kašpar: XXIX. savjetovanje o povijesnoj stambenoj arhitekturi	54
Zorko Marković: Proslava 100. godišnjice HAD-a i neka pitanja uz nju	56
Zoran Homen: Zaštitno iskapanje u Beketincu	57
Zoran Homen: Jedan od oblika informiranja o akcijama muzeja	59

Uz već spominjanu stručnu obradu i prezentaciju historijata Muzeja, kritičku valorizaciju njegove nekadašnje i sadašnje uloge te zacrtavanje njegovih perspektiva i odavanja dužnog priznanja preminulim i živim djelatnicima, ova proslava donijela je Muzeju daljnju afirmaciju u stručnim krugovima i široj javnosti te dala nove poticaje za uspješan rad u budućnosti.

ANTUN BAUER, Muzej Varaždinskih Toplica

Muzej u Varaždinskim Toplicama

**Razmatranje povodom proslave
40. godišnjice postojanja, rada i
djelovanja Muzeja**

Slavimo 40. godišnjicu muzeja koji ovdje u Varaždinskim Toplicama čuva i prezentira bogatu tradiciju više od 2000 godina intenzivnog života ovog lokaliteta, ovog lječilišta i života koji je na ovom lokalitetu i u ovoj regiji bio uglavnom intenzivno vezan uz samo lječilište. Ovaj po svojoj tematici specifičan muzej jedinstven u Jugoslaviji i jedan od rijetkih u svijetu — zaslužuje da mu posvetimo punu pažnju jer služi interesima lječilišta, interesima bolesnika koji ovamo dolaze na liječenje, interesima naše nauke kojoj donosi nove spoznaje i nova otkrića, interesima kulture i odgoju širokog kruga posjetilaca muzeju i muzejski uređenog arheološkog terena. Ovo je muzej koji po svojoj tematici daje posjetiocima specifične spoznaje, koje im ni jedan drugi muzej ne daje, i daje svoj značajan obol afirmaciji naše cjelokupne muzejske službe.

Bogatstvo naročito arheoloških, kamenih spomenika koji su dragocjeni svjedoci značenja ovo lječilišta i niz kasnijih spomenika, traktata i dokumenata i analognog materijala, stajalo je ovdje nezapaženo i do dolaska mr. Čabriana za lječilište neiskorišteno. Sabiranjem mr. Čabriana stvorena je zbirka koja dokumentira i vizuelno dočarava značenje lječilišta Varaždinske Toplice.

Malo je termalnih lječilišta u svijetu sa tako dugom i neprekinutom tradicijom aktivnog djelovanja kao što je ovo termalno lječilište u Varaždinskim Toplicama. Ova činjenica muzeološki prezentira prikazom značenja i kontinuiranog života, rada i djelovanja lječilišta, dragocjena je pomoć i propaganda samom lječilištu. To je i duhovna terapija korisnicima lječilišta koja je za bolesnike od adekvatnog značenja kao i liječnička terapija.

Ovu činjenicu uvidjeli su prije punih 40 godina u lječilištu prvi suradnici pokojnog mr. Čabriana, koji 1937. god. objeručke prihvaćaju njegovu ponudu da svoju — privatnim sredstvima i vlastitom inicijativom — sakupljenu zbirku ustupi za osnivanje muzeja. Muzej je već 1937. god. otvoren javnosti sa prvim zbirkama koje su se isključivo odnosile na tematiku lječilišta.

Činjenice da su za ovaj muzej odmah stavljene na raspolaganje dvije prostorije koje je Čabrian ispunio svojom zbirkom — dokazuje opseg zbirke a time i opseg vlastitih sredstava koje je Čabrian utrošio kroz više od 15 godina sistematskog sabiranja. Bio je još značajnije: ova činjenica dokazuje shvaćanje i interes uprave lječilišta za ovaj i ovakav muzej u Varaždinskim Toplicama u vrijeme kada je kod nas, pogotovo u pokrajini, u široj javnosti doduše postojao interes za muzeje pa i inicijative za osnivanje muzeja, ali je u službenim krugovima tadanje diktature pojam muzeja (čini se) bio nepoznanica, odnosno nepoželjno nužno zlo.

Time je tada u Varaždinskim Toplicama — mimo postojećih propisa i bez odobrenja ministarstva — osnovan muzej kao ustanova lječilišta, u vrijeme kada u Hrvatskoj, osim centralnih, državnih muzeja, imamo (tek na prste jedne ruke) nekoliko privatnom inicijativom osnovanih muzeja u pokrajini.

Interes mr. Čabriana nije bio samo na sabiranju zbirke muzealija, ostataka bogate tradicije iz rimskog vremena i kasnijih perioda. Čabrian je kao ljekarnik i kemičar studijski prilazio problematici balneologije kod nas; posebno je pažnju posvetio historijatu i značenju lječilišta Varaždinske Toplice. Baš za ovu tematiku prikupio je Čabrian vrlo bogatu stručnu i naučnu literaturu. Uz često vrlo velike žrtve sakupio je Čabrian najstarije pisane i štampane traktate o balneologiji, naročito o Varaždinskim Toplicama.

Neshvaćanje značenja ovog muzeja i tešku, često jalovu borbu mr. Čabriana za afirmaciju, za unapređenje i za popunjavanje muzeja, dokazuje činjenica da je dokumentima vrlo bogata izložba u Opatiji u travnju 1964. god. priređena za liječnički kongres, bila poslije kongresa rastepena i nije bila uklopljena u ovaj muzej. Tema izložbe bila je: »Dostignuća prirodnih lječilišta i perspektive za razvitak medicinskog turizma«.

U dogovoru s mr. Čabrianom, dao sam dopisom Muzejskog dokumentacionog centra broj 521 od 21. IV 1964. prijedlog i apel da se izložba u cijelosti uklopi u muzej Varaždinskih Toplica. Apel je ostao bez rezultata što i danas moramo konstatirati kao žalosnu činjenicu, jer tada na toj izložbi sakupljenu građu, sumnjam da bi se moglo i uz velike žrtve ponovo sakupiti.

Posebno su vrijedna zapažanja mr. Čabriana na psihoterapiji bolesnika, na utjecaj muzejske zbirke na bolesnike u Varaždinskim Toplicama. Bolesnici — na bazi konkretnih spoznaja o rezultatima liječenja kroz 2000 godina, koja svjedočanstva nalaze u muzeju, na osnovu uvjerljivih spomenika i dokumenata — stječu povjerenje u terapiju i u pozitivni ishod liječenja. Tu nalaze i podatke o naučnoj literaturi, koje u nizu publikacija, studija i analiza prati djelovanje Varaždinskih Toplica na liječenju bolesnika i na rezultatima tih liječenja kroz stoljeća unatrag.

Niz zapažanja mr. Čabriana u kontaktu s bolesnicima (što mu je bilo olakšano njegovom aktivnošću ljekarnika), na žalost nije publicirano, ali u razgovorima s kolegama muzealcima i s liječnicima u lječilištu, daju bogatu ilustraciju značenja ovog muzeja za psihoterapiju bolesnika i doprinosima koje ovoj psihoterapiji daje muzej sadržajem svojih zbirki.

Ovo je baš za velik postotak bolesnika u Varaždinskim Toplicama od naročitog značenja, jer je utjecaj bolesti koje se ovdje liječe često djeluje na psihičku depresiju, koja je u procesu terapije otežavajući

faktor za uspjeh liječenja. Iz ovog aspekta specifičnost značenja Muzeja Varaždinskih Toplica diže ovaj muzej na poseban pijedestal u skali muzeoloških vrednovanja muzejskih ustanova. Time ovaj muzej daje jedan naročito značajan i specifičan prilog značenju i afirmaciji cjelokupne naše muzejske službe.

Rezimirajući djelovanje ovog muzeja kroz 40 godina unatrag, moramo konstatirati da u ovom rasponu postojanja muzeja de facto danas vidimo u prvom redu djelovanje mr. Josipa Čabriana, koji je svoj sistematski rad na sabiranju, na planskom stvaranju muzejske zbirke počeo prije punih 55 godina. Ne samo da je 1937. god. isključivo svojom zbirkom stvorio i otvorio ovaj muzej, nego ga je punih 20 godina isključivo sam svojim sredstvima održavao i popunjavao. I sve kasnije dotacije i prilozima za financiranje muzeja, nisu bili pokriće svih izdataka za potrebe muzeja. Do svoje smrti izdatke za rad i djelovanje muzeja, pa i za nabavke, snosio je velikim dijelom sam Čabrian.

Ova činjenica u punom opsegu došla je do izražaja tek smrću mr. Čabriana u srpnju 1969. god. kada se konstatiralo da postojanje muzeja dolazi u pitanje, jer predviđena sredstva za održavanje i djelovanje muzeja ne pokrivaju ni osnovne izdatke, a nije više bilo Čabriana koji je šutke pokrivaio manjak.

Pokojni Filić u prosincu 1969. sa širim krugom zainteresiranih koji su uvidjeli značenje ovog muzeja, uz iscrpni elaborat o muzeju upućuje apel za sanaciju muzeja, što je bilo i prihvaćeno. Tom prilikom dan je i prijedlog da se Muzeju Varaždinskih Toplica u naslov unese i ime Josipa Čabriana.

Moram ovom prilikom naglasiti da je mr. Čabrian za sav svoj požrtvovni rad i za našu muzejsku službu i za našu kulturu značajan doprinos, jedan jedini put dobio priznanje i to od općine Novi Marof 1969. god.: počasnu diplomu i novčanu nagradu od 1000.— din. Ovu tada veliku svotu, odusevljen primljenim priznanjem, Čabrian je u cijelosti utrošio za muzej.

Muzej u Varaždinskim Toplicama kroz proteklih 40 godina prolazio je kroz teške krize koje su nekoliko puta dovele u pitanje i samu egzistenciju muzeja. Od tragičnih zbivanja 1943. god. kada je stradao velik dio vrlo vrijednih materijala, naročito rimska keramika i staklo, pa do niza kritičkih situacija s deficitarnim prostorom, s borbom za kvadratni metar prostora, pa i s borbom za priznanje postojanja muzeja. Sve to prebrođeno je upravo neshvatljivom energijom i upornošću mr. Čabriana. Zato danas, slaveći 40 godina postojanja ovog muzeja, moramo priznati Čabrianove zasluge, jer je on bio garancija postojanja muzeja.

Čabrianova borba bila je olakšana iskapanjima koja je Arheološki muzej iz Varaždina vršio u Varaždinskim Toplicama. Izvanredna otkrića dala su ovom lokalitetu toliko snažan akcent, da su time otklonjene sve dileme i da je dana garancija za daljnju egzistenciju muzeja.

Danas ovaj muzej predstavlja ustanovu koja po svojem sadržaju i značenju daleko prelazi granice Varaždinskih Toplica pa čak Hrvatske i Jugoslavije. Ovo je muzej kakvog po tematici i bogatstvu specifične zbirke ima malo među poznatim muzejima u svijetu.